

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem III. & IV.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1762

Titulus I. De Rebus Ecclesiae non Alienandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68067)

SECTIO IV.
DE ACQUISITIONE
ET ALIENATIONE
RERUM ECCLESIAE.

§. 201.

ACTUM est in præcedenti Sectione universim de Bonis Ecclesiarum & Ecclesiasticorum: restat ut dispiciamus, de modis particularibus Res & Bona Ecclesiarum, ac Ecclesiasticorum. vel acquirendi, vel alienandi. Præmittenda tamen est doctrina generalis, quæ mens sit Ecclesie circa alienationem Rerum legitime acquiratarum.

Transitus ad hanc Sectionem.

Y TITU-

De Jure Rer. Eccles. Pars poster.

TITULUS I.
DE REBUS ECCLESIAE NON
ALIENANDIS.

Conf. Lib. 3. Decretal. tit. 13. Sect.
tit. 9. Clement. tit. 4 Extrav. Com. 4.

§. 202.

*Rerum
tempo-
ralium
Ecclesiae
divisio:* **R**Es temporales Ecclesiae sunt
vel *Mobiles*, quae salva substan-
tia sua de loco in locum moveri,
aut seipsas movere possunt: vel *Im-*
mobiles, quae salva substantia in alium
locum transferri non possunt, ut do-
mus, fundus, Ecclesia, Cæmete-
rium &c. quibus in hac materia æ-
quiparantur Jura incorporalia, De-
cimæ, Ususfructus, Servitutes re-
bus immobilibus adhærentes, Loca
Montium, Census annui, Nomina
debitorum, Actiones &c. 10.) II.
Aliæ sunt *Pretiosæ*, aliæ *Non pretiosæ*.
Pretium desumitur vel ex materia,
ut aurum, margaritæ; vel ex forma,
ut artificiosæ picturæ; vel ex singu-
lari utilitate, quæ inde accedit Ec-
clesiæ, ut apparet in fundo fertili,
vel sterili; vel ex peculiari reveren-
tia

10.) C. 2. h. t. in 6. L. fin. C. de Præ-
script. longi temp.

De Rebus Eccles. non alien. 331

tia Deo, Sanctis, Fundatoribus aut Benefactoribus debita, ut insignes Reliquiæ, Dona in memoriam Fundatorum relicta. Æstimatio rei respondet sæpe majori vel minori magnificentiæ, ac opulentiæ Ecclesiarum, ita ut eadem res censeatur pretiosa in quadam Ecclesia rurali, quæ non multum æstimatur in Ecclesia majore Urbis. III. Inter Res mobiles, aliquæ servando servari possunt, & destinatæ sunt ad usum, quo res non consumuntur, uti Bibliotheca, Grex ovium &c.: aliæ vel sine corruptione diu servari non possunt, vel ex natura sua destinantur ad usum, quo consumuntur, uti frumentum, vinum, pecudes singulæ, pecunia II.): si tamen hæc destinata sit ad comparandum rem immobilem, vel mobilem pretiosam; vel seposita per modum thesauri, aut ad futuras gravissimas necessitates, merito habetur pro re pretiosa.

Y 2

§. 203.

II.) *Aurum Ecclesia habet, non ut servet, sed ut erogat & subveniat in necessitatibus.*
C. 70. XII. q. 2.

Prohibetur alienatio

§. 203. Sicuti ex dictis (§. 5. & alibi) necessaria Ecclesiae sunt tum Ornamenta, Vestes & Vasa &c., tum Bona ac Jura, ex quibus congrui pro perpetua Ministrorum sustentatione, ac Cultus Divini augmento proventus fluant; ita Reipublicae interest, ut studiose serventur, quae pro usu Ecclesiarum legitime sunt acquisita. Unde ne sub titulo Administrationis, Episcopi vel eorum Oeconomi Res Ecclesiae dissiparent, earum alienatio vel omnino prohibita, vel certis solennitatibus coercita fuit, ad eum modum, quem Leges observant circa Bona Reipublicae 12.), Pupillorum & Minorum 13.), ac aliorum, qui sub curatela sunt 14.). Universim tamen in hac materia tenendum, non semper legitimum argumentum duci a Tutoribus aut Curatoribus ad Rectores Ecclesiarum, cum major his auctoritas competat circa Res Ecclesiae, quam

12.) L. ult. C. de vend. Reb. Civit.

13.) L. I. seqq. ff. de Reb. eor. qui sub tut. item C. de Prædiis Minor.

14.) Tot. tit. ff. de Curat. furios. dand.

De Rebus Eccles. non alien. 333

quam Tutoribus circa Res Pupillo-
rum. In eo autem Canones aliena-
tionem rerum Ecclesiæ prohibentes
cum aliis ejusmodi Legibus conve-
niunt, quod, cum in maximum Ec-
clesiarum favorem cedant, omnia
Rubricæ verba latissimam mereantur
interpretationem, adeo ut per *Res*
intelligantur etiam Jura, servitutes
&c. 15.): per *Ecclesias* intelligantur
quæcunque loca & Collegia Religio-
sa: nomine *Alienationis* veniant om-
nes illi actus, per quos Ecclesia cir-
ca res suas temporales gravamen
patitur 16.).

Y 3

§. 204.

15.) Per Res Ecclesiarum non intelligun-
tur ipsæ Ecclesiæ, Monasteria, vel si-
milia loca sacra & religiosa, quæ in sen-
su proprio nec vendi, nec alienari un-
quam possunt, cum non sint in alicu-
jus dominio. Aliud est de Calicibus,
Paramentis &c. quæ vendi possunt ra-
tione materiæ. Card. PETRA tom. 5.
ad Const. V. Pauli II. sect. 2.

16.) *Alienationis verbum continet Condi-
tionem, Donationem, Venditionem, Per-
mutationem & emphyteuticum perpetuum
contractum.* C. 5. h. t. & EMAN. GON-
ZALEZ ibid. Alibi exprimitur Concessio,
Hypo-

*Immobili-
lium &
Mobi-
lium pre-
tiosa-
rum.*

§. 204. Juxta generalem SS. Canonum Regulam, Res immobiles magni valoris, & Ecclesiæ utiles, aut Mobiles pretiosas, absque justa causa, & solennitatibus a Jure præscriptis, alienare prohibentur Administratores seu Rectores Ecclesiarum 17.). Antiqui Canones feruntur præcipue in Episcopos, & Leges Græcorum Imperatorum in Oeconomos: intelliguntur autem omnes, qui pro diversorum temporum disciplina res Ecclesiarum administrant. Has prohibentur *alienare,*

Hypotheca, Locatio ultra triennium, Infeudatio, Datio in solutum, Transactio, per quam bona & jura Ecclesiæ transferuntur in alium: eadem ratione etiam Compromissum, Cessio litis, juris, actionis jam acquisitæ.

17.) Can Apost. 37. C. 20. 52. XII. q. 2. C. 1. & 3. de his quæ fiunt a Prælat. sine consensu. Cap. C. 1. 4. 5. seqq. de Reb. Eccl. alien. C. 1. & 2. eod. in 6. Clem. 1. & Extrav. Ambitosæ. inter com. eod. Conc. Trident. sess. 22. c. 11. de Reform. L. 14. cum subjunctis Authenticis. C. de SS. Eccl. Novell. 7. 46. Seriem prohibitionum harum fusius tradit Card. PETRA tom. 1. ad Const. I. Leonis I. Sect. 1. n. 20. seqq.

De Rebus Eccles. non alien. 335

nare, id est, non tantum plenum earum dominium, sed etiam jus aliquod transferre in alterum, etiam in aliam Ecclesiam, per concessionem in feudum, in emphyteusin, in hypothecam specialem, per Pignus, per Precarias, per Locationem diurnam, per Constitutionem Usus, ususfructus, possessionis vel Servitutis realis.

§. 205. Ut legitime alienatio fiat, *Conceditur ta-* requiritur iusta *Causa*, qualis est *Necessitas, Pietas vel Utilitas.* *Necessitas Ecclesiae* 18.) debet esse ejus- *modi*, cui alio modo obviari non *potest*. E. G. Si non suppetat alia ratio solvendi debitum, reparandi ruinosum ædificium Ecclesiae, procurandi decentem suppellectilem ad Divina peragenda. In quibus casibus incipiendum est a rebus minus necessariis; nec alienatio debet esse perpetua, si ad sublevandam necessitatem sufficiat temporalis, uti *Locatio,*

Y 4

18.) Non sufficit necessitas respiciens Prælatum, uti pro redimendis Bullis, pro solvendis Annatis; hæc enim sunt onera Prælati, non Ecclesiae.

catio, Oppignoratio 19.). Huc refertur *Præceptum* legitimum, quo inducitur necessitas Juris, quando Lex, Sententia Judicis, vel expressa Testatoris voluntas alienationem imponit 20.).

Pietate: §. 206. *Pietas* pro redimendis captivis, avertendis gravibus periculis, convertendis infidelibus, sustentandis pauperibus, humanis Fidelium corporibus, ad alienationem movere potest: relinqui tamen debet Ecclesiæ

19.) INNOCENTIUS VIII. Pontifex pro liberatione Urbis ab hostibus oppressæ, anno 1486. *Mitram Pontificalem, Regnum nuncupatum, & alia quam plurima Ecclesiæ jocalia pretiosa, aurea & argentea, diversis mercatoribus pro diversis pecuniarum summis ad quantitatem forte centum millium ducatorum auri de Camera ascendentibus pignoravit &c.* prout ipse narrat in Constit. XII. Non debet. Anno 1487.

20.) Si res immobiles per actum inter vivos, vel mortis causa perveniant ad Religiosos, possessionis Bonorum temporalium etiam in communi incapaces; Bona hæc vendi, & pretium in utilitatem Monasterii converti debet.

clesiæ, quod sufficiat ad proprias
ejus necessitates 21.).

§. 207. Legitima Alienationis cau- *Vel Uti-*
sa est etiam *evidens Utilitas*, scilicet *litate*:
certa, non dubia. Unde quando
pro alienatione rerum Ecclesiæ con-
ceditur Beneplacitum Apostolicum,
apponitur huic clausula: *dummodo*
alienatio cedat in evidentem Ecclesie
utilitatem, ad quam verificandam non
sufficit, quod res Ecclesiæ detur pro
æquali pretio; sed debet Ecclesia
locupletari 22.), quando scilicet U-
tilitas assignatur pro causa aliena-
tionis: si vero causa alienandi sit
necessitas, videtur sufficere, quod
Ecclesia ex tali alienatione non sit
deteriorata 23.). Ad causam Utili-
tatis reducitur *Incommoditas*, quando

Y 5

res

21.) C. 15. 16. 70. XII. q. 2.

22.) Si res alienetur, ut ematur melior,
proventibus uberior: si imponitur Cen-
sus pro extinguendo alio censu majore.
SPERELLUS Decif. 154. n. 83. seq.

23.) Vid. THOMAS DE ROSA de Execu-
tor. Liter. Apost. p. 1. c. 5. n. 316. De
clausula *in evidentem* latissime tractat
PYRRHUS CORRADUS Prax. Dispensat.
lib. 9. c. 2.

res longe distat, vel alia affert incommoda 24.).

Cum certis solennitatibus, §. 208. Præter justam causam requiruntur aliquæ solennitates, quæ consistunt in *tractatu, consensu & subscriptione Capituli*, si Ecclesia Capitulum habeat; dein in *consensu & auctoritate Superioris*, imo & *Sedis Apostolicæ*. Discrimen igitur faciendum inter Ecclesias: quædam ex his habent Capitulum, & Episcopum, seu aliud Caput, pari potestate præditum. In his si agatur de alienandis Bonis Capituli, sejunctis a Bonis Mensæ Episcopalis, requiritur Consensus Capituli *pro Interesse*; si autem tractetur de Bonis Mensæ Episcopali incorporatis, vel de Rebus Ecclesiæ Collegiatæ aut Cathedralis, idem consensus & tractatus exigitur ad *solennitatem* 25.). In aliis Ecclesiis, quæ Capitulum non habent, suffi-

24.) REDOANUS de Reb. Eccl. non alien. Rubric. 12.

25.) LEO I. Pontifex C. 52. XII. q. 2. præter utilitatem requirit tractatum & consensum *totius Cleri*: hunc autem his temporibus repræsentat Capitulum.

De Rebus Eccles. non alien. 339

sufficit & requiritur præter Rectorem Ecclesiæ, etiam consensus Episcopi.

§. 209. *Beneplacitum Sedis Aposto- Et Bene-*
lica pro majore cautela & indemni-*placito*
tate Ecclesiarum requirit PAULUS II. *Aposto-*
Pontifex 26.), *licio*:
cujus Constitutio-
nem praxis Germaniæ ita interpre-
tatur, ut respiciat solum Ecclesias
Sedi Pontificiæ immediate subjectas:
in reliquis enim Autoritas Episcopi
sufficere censetur 27.). Imo etiam
Episcopi & Abbates Exempti Ger-
maniæ non videntur se hac Consti-
tutione constrictos tenere, quam in
his Provinciis receptam non esse mul-
ti Doctores tradunt. Dura est hæc
assertio, cum omnes Episcopi & Præ-
lati, qui a Romana Sede confirman-
tur, tactis Evangeliiis in verba hujus
Con-

26.) Extrav. Ambitiosæ. Inter Commun.
de Reb. Eccl. non alien.

27.) Episcopus tamen bona alicujus Ec-
clesiæ inferioris in seipsum alienare non
potest, ne in proprio facto autoritatem
præstet. Gloss. in textum Gratiani post
C. 40. XVII. q. 4. Clement. 2. h. t.

Constitutionis jurent 28.), ac proinde eam recipere videantur. Censent forsitan, Juramentum non ultra stringere, quam in quantum Constitutio illa in usum est deducta: Cui persuasioni opponi solet, quod Constitutiones Pontificiæ, ubique pervulgatæ, & pro emolumento Ecclesiarum utilissimæ, qualis est Bulla Paulina, ita obligent, ut nulla contraria consuetudo, vel non usus admittatur, nisi doceatur, eam sciente & annuente Pontifice esse introductam: Romani autem Scriptores afferunt plurima exempla ex Germaniæ Diocesibus, vel petiti Beneficii, vel rescissæ alienationis ob de-

28.) Verba Juramenti, quod continetur in Pontificali Romano, sunt hæc: *Possessiones ad Mensam meam pertinentes non vendam, nec donabo, neque impignerabo, nec de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesie meæ, inconsulto Romano Pontifice. Et si ad aliquam alienationem devenero, poenas in quadam super hoc edita Constitutione contentas, eo ipso incurrere volo.*

De Rebus Eccles. non alien. 341

defectum illius 29.). Meliore forsitan jure judicant, potissima Bona Ecclesie sue esse Feuda Imperii, circa quae autoritatem supremam etiam quoad alienationes exercet Imperator; nec credunt recurrendum sibi esse Romam circa res minoris momenti, si circa potissimas Ecclesie sue Possessiones alterius Curie Autoritatem suspicere teneantur. Id facile permitti potest, non vigere usum Bullae Paulinae saltem quoad poenas. Si petitur Beneplacitum Pontificis, exprimi ea debent, quae reddunt alienationem difficiliorem, uti si bona data sint Ecclesie cum pacto de non alienando; si bona alienanda sint in Laicum, vel in consanguineos Praelati 30.).

§. 210.

29.) Sic Concordia olim Anno 1692. inita inter Episcopum Herbipolensem & Abbatem Fuldensem, rescissioni obnoxia declarata fuit ob defectum Beneplaciti Apostolici. Rot. Rom. coram Jac. Emerix decis. 1028. & 1267.

30.) Praxin de Concessione & Executione Beneplaciti Apostolici exhibet PYRRHUS CORRADUS prax. dispensat. lib. 9. Card.

*Alio-
rumque
Consen-
su.*

§. 210. Beneplacitum Apostolicum, si quærat & obtineatur, supplet consensum Capituli, quando iste pro solennitate requiritur; secus si requiratur pro interesse 31.) Similiter potest hic consensus sub formalitate solennitatis, supervenire ratihabendo: pro interesse autem requiritur tanquam pars, & sine eo non habetur contractus. Si agatur de Jurisdictionalibus Episcopalis Dignitatis, videtur consensus requiri pro interesse, quia Capitulum succedit Episcopo, Sede vacante, & unum corpus cum eo constituit, ut proin etiam vivente Episcopo habitualiter dicatur habere Jurisdictionem: aliter loquendum in Bonis Mensæ Episcopalis, passim separatis a Bonis Capituli. Præter hæc potest esse necessarius consensus ejus, qui sibi in fundatione vel dotatione Ec-

Card. PETRA tom. 5. ad Const. V. Pauli II. sect. 5. de Delegatis autem Causarum alienationum &c. agit Constit. II. ejusdem PAULI II. & PETRA ad eandem Constit.

31.) Vid. Card. PETRA tom. I. ad Const. I. Leonis I. Sect. 3. n. 4.

De Rebus Eccles. non alien. 343

Ecclesiæ hoc jus reservavit 32.) : vel Domini directi, si Bona sint Feudalia: vel Principis ob pacta specialia & Concordata. Ordinarie autem Consensus Patroni requiritur solum de honestate: nec opus est subhastatione, ita ut plus offerentires vendatur. Leges Civiles, quæ eam expetunt 33.), in hac re non obligant, nisi per Sacros Canones sint approbata 34.): isti autem Constitutionem

32.) Singulariter sibi reservare videtur Imperator in bonis ab Imperiali domo Ecclesiæ applicatis. Auth. hoc jus porrectum. C. de SS. Eccles.

33.) In Auth. hoc jus porrectum. C. de SS. Eccles.

34.) Unde postquam BASILIUS Urbis Præfectus pro Odoacre Rege legem tulerat de rebus Ecclesiæ Romanæ non alienandis, SYMMACHUS Papa in Concilio Romano Anno 502. Legem hanc, uti latam a non habente potestatem, abrogavit C. 1. dist. 96. & lege speciali alienationes irritas declaravit, adjecta poena Excommunicationis. C. 20. XII. q. 2. Simile Decretum SYMMACHUS postea misit ad CÆSARIUM *Arelatensem*, quod habetur in C. 61. XVI. q. 1. & ab Editoribus Conciliorum ac Decreti Grati-

nem Imperatoriam referunt quidem, non tamen approbant 35.)

Alienatio illegitime facta §. 211. Alienationem aliter factam innumeri Canones prohibent, simulque irritam & nullam declarant, Et quidem alienantes sine justa causa peccant contra Jus naturale, & Divinum, consequenter pro utroque foro nulliter agunt, cum disponant illegitime de re aliena, cujus non sunt domini. Si autem alienant absque præscriptis solennitatibus, peccant contra Jus Ecclesiasticum 36.), quod talem contractum, irritum decernit. An autem hæc irritatio procedat etiam in foro interno

Gratiani ad eundem annum 502. referatur. Sed FRANC. PAGIUS in vita Symmachi ostendit, dictum Concilium Romanum habitum esse Probo Consule Orientali: alterum Decretum missum esse Anno 513. Probo Consule Occidentali.

35.) In C. 2. X. q. 2. Nihilominus RODOLPHINUS Prax. Judic. p. 1. c. 15. n. 119. subhastationem necessariam iudicat, quando alienatio est necessaria, autoritate Judicis.

36.) Qui juramento tenentur non alienare, peccant etiam contra Jus Divinum.

De Rebus Eccles. non alien. 348

no, ita ut E. G. emens rem Ecclesie justo quidem pretio, sed tamen absque praescriptis solennitatibus, eam tuta conscientia retinere possit, donec in foro externo ad restitutionem condemnetur, disceptatur inter Canonistas. Conformiter doctrinae alibi traditae (Præcogn. §. 131.) sustineri potest, ejusmodi alienationem requisitis solennitatibus destitutam, esse irritam & nullam etiam pro foro conscientiae, quia per solam irritationem fori externi non obtineretur finis a Jure irritante praecipue intentus, ob plurima obstacula, quae vel Actionem, vel sententiam fori externi impedirent. Id conceditur, posse in ejusmodi eventu, quo alienatio Ecclesiae utilis reperiretur, suppleri postea solennitates.

§. 212. Severum se in hoc articulo præbuit PAULUS IV. Pontifex, discernendo, detentores bonorum sine solennitatibus alienatorum, debere ea cum fructibus Ecclesiae restituere, ita ut nec praescriptio, nec compensatio, aut retentio pro melioramentis, nec quodcunque Juris remedium possit eis suffragari. Hanc

Est irrita etiam pro foro interno.

Z

Paul-

De Jure Rer. Eccles. Pars poster.

Paulinam Pius IV. alia Constitutione temperavit pro sedandis litibus, & controversiis, ratione rigoris illius, subortis; eamque quoad lites pendentes & futuras ad terminos Juris communis reduxit 37.), cui Juri communi conformis videtur esse nullitas talium alienationum etiam pro foro interno. Hoc tamen ita intelligendum, ut ille, in quem translata fuit res Ecclesiae, agere non possit de nullitate, sed potius compelli possit etiam invitus ad observantiam contractus, recurrendo ad S. Congregationem Concilii pro sanatione Contractus, & concessionem Apostolici Beneplaciti, si Ecclesia sibi utilem esse contractum credat.

*Variae
illatio-
nes.*

§. 213. Ex his inferitur I. Res Ecclesiae mobiles non pretiosas, praecipue si servando servari non possint, libe-

37.) Has, aliasque similes argumenti Constitutiones Pontificias legere est in Bullario horum Pontificum: apud RUDOLPHUM in fine Tractatus de Rebus Ecclesiae non alienandis, & in septimo Decretalium lib. I. tit. 7.

De Rebus Eccles. non alien. 347

libere alienari ab Administratoribus aut Rectoribus Ecclesiarum absque ullis solennitatibus, cum nullibi talium rerum alienatio sit prohibita, modo Ecclesia non patiatur injustum damnum. II. Idem sentiendum de rebus immobilibus exigui valoris, inutilibus, vel etiam noxiis aut parvis 38.); modo res istæ parvæ, non sint pars magni fundi: ad has enim alienandas requiritur quidem justa causa, non tamen solennitas. Cavendum tamen, ne ad effugiendas solennitates, & eludendas leges,

Z 2

res

38.) *Terrulas, aut vineolas exiguas, & Ecclesie minus utiles, aut longe positas & parvas, Episcopus sine consilio Fratrum, si necessitas fuerit, distrahendi habeat potestatem.* C. 53. XII. q. 2. Ex his videtur deduci, res inutiles & infructuosas requirere Beneplacitum Apostolicum, quando non sunt modicæ. Quando autem res censeatur esse modici valoris, videri potest apud PYRRHUM CORRADUM Prax. Dispensat. Apostol. lib. 9. c. 4. n. 43. seqq. De rebus noxiis intelligitur C. 20. ibid. ubi prohibetur Papa alienare prædia Ecclesie, nisi tantummodo domos, quæ in quibuslibet urbibus non modica impensa sustentantur.

res tales nimia facilitate æstimentur tanquam inutiles : ideo enim requiritur tractatus prævius, ut de earum utilitate aut inutilitate disquiratur 39.), nisi hæc aliunde effret evidens, & omnibus nota. III. Rector Ecclesiæ, modo habeat prudentem causam, absque solennitatibus repudiare potest delatam hereditatem, Legatum, aut res immobiles vel mobiles pretiosas Ecclesiæ relictas, modo ea nullo adhuc modo sint admissa vel acceptata : & non sit dispositio mere lucrativa absque ullo onere. Nam qui occasione acquirendi non utitur, non intelligitur alienare, veluti qui hereditatem omittit, aut optionem intra certum tempus datam non amplectitur 40.). Repudiationem pupilli habent quidem Leges pro alienatione 41.), & ad eam

39.) Unde in C. 8. h. t. permittitur Episcopo possessiones minus utiles pro aliis utilioribus alienare seu commutare de Fratrum, id est Capituli, & senioris partis consilio & assensu.

40.) L. 28. ff. de V. S.

41.) Fundum legatum repudiare pupillus sine Prætoris auctoritate non potest : esse enim

De Rebus Eccles. non alien. 349

eam requirunt auctoritatem Prætoris: sed supra notavimus, Rectoris Ecclesiæ auctoritatem majorem esse, quam Tutoris & Pupilli cui prohibetur non tantum alienatio & dilapidatio proprii patrimonii, sed etiam omissio lucri: Constitutiones autem Pontificiæ præsertim recentiores, quæ solennitates præscribunt, in toto suo & exactissimo formularum apparatu de repudiatione seu renuntiatione juris quærendi, aut omissione lucri, mentionem nullam faciunt 42.). Facile tamen concedo, dari Ecclesiæ restitutionem in integrum. IV. Etiam post Constitutionem Paulinam res Ecclesiæ alienari absque Beneplacito Apostolico possunt *in casibus a Jure permissis* 43.), *ac de rebus & bonis in emphyteusin ab*

Z 3 anti-

enim & hanc alienationem, cum res sit pupilli, nemo dubitat. L. 5. §. 8. ff. de reb. eor. qui sub tutel &c.

42.) Decisiones Rotæ Romanæ, rationes & Doctores pro hac doctrina assert Card. PETRA tom. 5. ad Const. V. Pauli II. Sect. 2. n. 74. seqq.

43.) C. 3. & 4. h. t. & Canones citati supra n. 21. non tamen credi debet, omnia

antiquo concedi solitis 44.): item imminente necessitate, quæ moram non patitur. Si cum Beneplacito Apostolico contractum est debitum, & data hypotheca generalis; tunc pro extinguendo hoc debito, non requiritur aliud Beneplacitum Apostolicum, etiamsi judicialiter deveniatur ad distractionem rerum immobilium. V. Juramentum, quo se obstringunt Episcopi ad non alienandum, non impedit, quo minus alienent in casibus a Jure permissis.

Actiones pro recuperandis rebus male alienatis. §. 214. Cum actus alienationis absque debitis solennitatibus institutus, omni modo & ipso jure sit nullus, dominium rei male alienatæ semper permanet in Ecclesia; imo etiam dicitur Ecclesia retinere possessionem Civilem, nisi hanc demum

nia ea, quæ expresse in Jure permissa olim fuerunt Episcopo, etiam hoc tempore ab eodem posse fieri absque Beneplacito Apostolico, uti citra centesimam partem fructuum suæ Mensæ donare Ecclesiæ; permutare Beneficium sæculare cum Regulari.

44.) De hoc casu dicitur infra Tit. 17. de Feud.

De Rebus Eccles. non alien. 351

mum per silentium longi temporis
amittat: ideo datur Ecclesie reme-
dium redintegrationis 45.) ex Offi-
cio Judicis, vel Condiçione legis
ad bona male alienata, restituito
pretio, recuperanda. Possit etiam
peti Manuentio pro Civili possessio-
ne, quæ remanet penes Ecclesiam,
quia scilicet dum occupans recusat
restituere possessionem naturalem,
facit vim inquietativam, cum pro-
hibeat Ecclesiam naturaliter possi-
dere 46.). Hæc tamen Manuentio
locum non habet, si nullitas sit tur-
bida, veluti si sit dubium, an alie-
natio rei cadat sub Extravagante
Paulina. Discusso tali dubio, pro
recuperanda re male alienata, Ec-
clesiæ, & quibuscunque Ecclesiasti-
cis personis talis Ecclesiæ, imo etiam
ipsi Administratori alienanti, si non
suo sed nomine Ecclesiæ agat, competit
etiam Remedium possessorium recu-

Z 4

pe-

45.) Ex Can. redintegrandæ. III. q. 1.

46.) POSTIUS de Manuten. observ. 57.
n. 102. & post tract. Decif. 327. n. 15.
Decif. 330. n. 27. & aliis Decifionibus
ab eodem autore citatis, & tractatui suo
adjectis.

perandæ unde vi, vel etiam Vindicatio contra quemcunque possessorem, ad rem cum omnibus fructibus a die contractus, deductis expensis necessariis, reddendam 47.) vel pro arbitrio Ecclesiæ, actio personalis adversus alienantem, eisque hæredes, ad damnum Ecclesiæ illatum, ex suo patrimonio, si quod habet, refarciendum. Melioramenta, perpetuam utilitatem importantia, ex æquitate relinquuntur, vel compensantur contrahenti. Optimo etiam jure pro re recuperanda se interponit Patronus Ecclesiæ, vel etiam Princeps, qui jura Ecclesiarum tueri debet. Si Ecclesia erit hæres Receptoris male alienantis, non tenetur stare facto illius, quia adeundo hæreditatem, nequit remittere suum jus sine solennitate; nec hæres tenetur ratum habere factum sui Auctoris a lege irritum 48.)

§. 215.

47.) C. 4. & 6. h. t.

48.) Card. PETRA tom. 5. ad Const. V. Pauli II. sect. 4. n. 14. aliter videtur sentire CHRISTINÆUS Vol. 3. decis. 82.

De Rebus Eccles. non alien. 353

§. 215. Præter Excommunicationis-Pœnam omnibus tam male alienantibus, male quam alienata recipientibus generaliter impositam, addit Constitutio *tium*.

Paulina aliquas pœnas aggravantes: scilicet male alienans, si sit Episcopus vel Abbas; incurrit Interdictum ingressus in Ecclesiam: & si per sex menses inforduerint in hoc interdicto, incurrunt suspensionem ab Administratione & Regimine suæ Ecclesiæ seu Monasterii. Si sint Clerici inferioris Ordinis aut Dignitatis, Excommunicationem ipso facto incurrunt, simulque privantur Beneficiis, quorum bona alienarunt, ita ut ea vacare censeantur, & conferri alteri possint: ut autem hæ pœnæ pro foro externo incurrantur, requiritur declaratio facti: qua stante incurrisse has pœnas alienans censetur, etiamsi deprehensa utilitate Ecclesiæ, solennitates suppleri possint 49.). Recipientes autem mala

Z 5 fide,

49.) Vendens rem Ecclesiæ sine traditione, nulliter quidem agit & peccat; non tamen incurrit pœnas Ecclesiasticas, cum

fide, in rigore amittunt pretium: si bona fide egerunt, possunt repetere pretium, quando Ecclesia exinde facta est ditior: deberent tamen probare pretium versum esse in utilitatem Ecclesiae. Hoc nisi fiat, daretur illis actio adversus autorem alienationis.

Jura Monasteriorum circa alienationem. §. 216. Quæ hucusque dicta sunt, æque de Monasteriis, ac de aliis Ecclesiis intelliguntur: juvat tamen specialiter de Regularibus quædam adijcere. Quamvis Monasteria nominatim & quoad literam comprehendantur in Constitutione PAULI II; nihilominus plurimi Regulares privilegia obtinuerunt sine Beneplacito Apostolico alienandi, cum derogatione ejusdem Extravagantis 50.)
Sed

cum nulla fiat alienatio. Idem dicitur de promissione vendendi, donandi &c. qui actus non obligant absque Beneplacito.

50.) RODRIQUEZ Quæst. Regul. tom. I. q. 27. art. 3. SUAREZ de Relig. tom. 4. lib. 2. c. 28. TAMBUR. de Jure Abbat. tom. 3. disp. 13. q. 6.

Sed URBANUS VIII. per S. Congreg. Concilii edi jussit Decretum 7. Sept. Anno 1624. quo omnia ejusmodi Privilegia revocantur intra fines Europæ, prohibeturque alienatio omnium rerum ac bonorum immobilium, & pretiosarum mobilium, absque Congregationis Concilii expressa licentia in scriptis & gratis concedenda 51). Beneplacitum autem Apostolicum non est necessarium iis, quibus non quidem ex privilegiis; sed ob stabilitum incapacitatem alienatio permessa, seu potius necessaria est, quales sunt Minores de Observan-

51.) Totum tenorem Decreti exhibet TAMBUR. loc. cit. n. 8. Card. PETRA tom. 4. ad Const. VI. Benedicti XII. fol. 180. Multi Religiosi olim circa alienationes ad petendum Beneplacitum Apostolicum se adstrictos non credebant ob communicationem Privilegiorum a JULIO III. & GREGORIO XIII. Societati Jesu concessorum. Quam prompte & integre autem hæc societas se subijciat Decreto URBANI VIII., poterunt iidem Religiosi legere in Compendio Privilegiorum recens edito Anno 1757. Verb. Alienatio. §. 3. & 4.

vantia, Patres Capuccini, Theatini, Domus Professæ Societatis Jesu 52.) Nihilominus hæ Religiones comprehenduntur eodem Decreto quoad Mobilia pretiosa, quorum incapaces non sunt 53.) : item quoad immobilia, quæ juxta Statuta sua retinere possunt pro indigentis Sacristiæ & Fabricæ ; quoad hortos, vil-

52.) Etiam in ista alienatione curari debet, ne Ecclesia lædatur. Unde postquam aliquæ Provinciæ Reformatæ S. Francisci proposuissent, quod res sibi relictiæ a suis Syndicis vilissimo pretio vendantur, Sacra Congregatio Concilii 18. Martii 1719. respondit, non posse in posterum syndicos procedere ad venditionem rerum immobilium, nisi prævia Edictorum affixione, ut venditio fiat plus offerenti. Card. PETRA tom. 5. ad Const. V. Pauli II. sect. 1. n. 5.

53.) Ideo anno 1692. Provincialis cujusdam Ordinis Mendicantis stabilium incapacis, judicatus fuit incurrisse penas ob alienationem mobilium pretiosorum, etiam a Capitulo generali confirmatam, absque Beneplacito Apostolico, jussusque fuit supplicare Sanctissimo pro absolutione. Card. PETRA tom. 4. ad Const. VI. Benedicti XII. n. 9.

De Rebus Eccles. non alien. 357

villas recreationis causa &c. 54.).
Nec possunt res unius Monasterii
alienari in aliud ejusdem Ordinis,
etiam ubi plura Monasteria societa-
tem inter se, & eundem Prælatum
Regularem habent. Imo videtur e-
tiam prohibita alienatio per divi-
sionem bonorum inter Abbatem &
Conventum, sicut etiam Episcopus
non potest perpetuo cedere Capitu-
lo redditus suæ Mensæ 55.). Cum
autem in Decreto URBANI VIII. no-
minatim prohibeantur Regulares
Census perpetuos seu vitalitios abs-
que Beneplacito Apostolico suis Mo-
nasteriis imponere; aliqui autem
deprehensi sint mentem Pontificis
per alios contractus eludere: ideo
per aliud Decretum prohibentur Re-
gu-

-
- 54.) Videri potest DEL BENE de Im-
mun. Eccl. p. 2. c. 17. dub. 22. n. 45.
loquens de suis Patribus Theatinis.
55.) Textus contrarii intelliguntur vel
de jure communi ante Paulinam Consti-
tutionem, uti in C. 1. h. t. vel de alie-
natione necessaria, & dispositione Fun-
datoris, uti in C. 15. de Testam. vel de
alienatione fructuum valitura ad vitam
Episcopi juxta C. 8. de Transact.

gulares pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum solutione, cuius lucri cessantis, vel damni emergentis, & cum obligatione seu hypotheca bonorum, aut dato pig-nore.

*Bona
per pa-
cem
West-
phal.
aliena-
ta,*

§. 217. Non obstantibus tum sa-cris, tum profanis Legibus, pluri-ma Ecclesiarum Bona variis tempo-ribus male alienata, & praesertim post Lutheri defectionem a Prote-stantibus partim vi occupata, par-tim per Pacem Westphalicam ob-tenta fuerunt. Celebris inde oritur quaestio, an possessores talium Bo-norum, ad fidem Catholicam rever-si, vel Catholici horum Possessorum Successores, vel eorundem Bono-rum Emptores, teneantur haec Bo-na Ecclesiis restituere, aut ad pristi-nos usus Ecclesiasticos reducere. An-gustia hujus libelli non permittunt, ut Controversia haec latius exami-netur. Discrimen fieri potest inter res Mobiles, & Immobiles. Res *Mobiles* bello injusto erepta, ejus conditionis plerumque sunt, ut ea-rum dominus vix ullam spem habe-re possit easdem recuperandi: hinc facile conceditur, ut illae ab alio eman-

emantur, & retineantur, animo eas restituendi domino suo, si iste comparuerit, & expensum pretium restituerit emptori, tanquam utili negotiorum gestori.

§. 218. De Immobilibus quibus *An debeant*
annumerantur Census annui, jus de- *restitu-*
cimandi &c. nonnihil aliter sentien- *a Suc-*
dum & loquendum; illorum enim *cessore*
domini plerumque non sunt ignoti, *Catho-*
nec facile deponunt animum ea ha- *lico?*
bendi. Non multum autem interest,
an quis ea Ecclesiis injuste eripuerit,
an vero successione vel emptione ab
injusto possessore obtinuerit. De his
omnibus communissime Catholici do-
cent, talia Bona, si in manus Ca-
tholicorum pervenerint, restituenda
esse ad pristinos usus, nisi Pon-
tificia dispensatio impetretur. Fun-
damentum hujus doctrinae præci-
puum est, quia Protestantes nullo
iusto titulo hæc Bona acquisiverunt,
nec meliore in successores suos aut
emptores transferunt: Conventio
enim inter Principes per Pacem West-
phalicam inita, non dat majus jus,
nec voluit (si etiam potuisset) dare
proprietatem eorum bonorum, quo-
rum *possessionem* ex necessitate permi-
sit:

fit: talis autem permissio nullum tribuit jus, sed solum operatur tolerantiam. Dein Pacis Westphalicae Articuli vim suam qualemcunque exferunt inter Catholicos & Protestantes: quando igitur possessor talium bonorum est Catholicus, Conventio illa ad eum minime pertinet (56.). Sæpius tamen Summus Pontifex ex suprema Autoritate ad retin-

56.) Fufius hac de re disputat BENEDICTUS XIV. Bullarii sui tom. 3. Confil. 57. ubi recenset Decreta anno 1630. circa hanc quæstionem edita. Eandem quæstionem attingit MOLINA de J. & J. tr. 2. disp. 118. ÆGYDIUS DE CONINCK de Actib. supernat. disp. 31. dub. 7. n. 126. alique a dicto Pontifice allegati.

ARSDEKIN Theol. tripat. tom. 2. p. 2. tr. 6. q. 10. videtur non satis discernere inter Res Mobiles & Immobiles. Vid. P. SCHMALZGRUEBER tom. 2. Confil. 15. & Autor *Bigæ Discussionum*, ubi refutatur JCTus Moguntinus, qui contra communem Catholicorum doctrinam loquitur in Dissertatione *De Possessore Catholico non obligato ad bona secularisata pristinis usibus Ecclesiasticis restituenda*. Inter A catholicos hanc

De Rebus Eccles. non alien. 361

nenda hæc bona dispensavit 57.): & facile deinceps dispensabit, quando majus Dei obsequium, & animarum salus id exigere videbitur.

§. 219. De Rebus Ecclesiæ non *Scripto-*
alienandis agunt omnes qui com-
mentantur in Lib. 3. Decretal. tit.
13. & concordantes Titulos in Sex-
to, Clementinis & Extravagantibus.
Præterea GUIL. REDOANUS Tract. de
Reb. Eccles. non alien.

DEL BENE de Immun. Eccles. Cap. 17.
ASCANIUS TAMBURINUS de Jure Ab-
batum tom. 3. Disp. 13. & 14.
PYRRHUS CORRADUS Prax. Dispensat.
Apostol. lib. 9.

A a

Card.

quæstionem tractat HENNIGES in Me-
dit. ad Instrum. Pacis art. 5. §. 25.
lit. q. fol. 241. & alibi. BÖHMER Jur.
Eccl. Protest. lib. 3. tit. 13. §. 57. seqq.

57.) De Julio III. erga Britannos RAY-
NALDUS n. 8. & SPONDANUS n. 4. ad
Ann. 1554. De Clemente XI. erga Sa-
xones vid. BENEDICTUS XIV. loc. cit.
§. 28. De Ducibus Neoburgicis P.
SCHMALZGRUEBER loc. cit. n. 22.

De Jure Rev. Eccles. Pars poster.

Card. VINCENT. PETRA Comment. ad
 Constit. Apostol. tom. I. ad Const.
 I. Leonis I. tom. 2. ad Const. 6.
 Gregorii IX. tom. 4. ad Const. 6.
 Benedicti XII. & tom. 5. ad Const.
 5. Pauli II.

Jos. GIBALINUS de Univ. rer. hum.
 negot. tom. 2. lib. 4. c. 8.

Card. DE LUCA tom. 4. tract. 2. part. 3.

TITULUS II.

DE PACTIS ET CON- TRACTIBUS.

*Confer. Lib. I. Decretal. tit. 35.
 § 40. Sext. tit. 18. § 20.*

§. 220.

Res ac- **D**ESCENDENDUM est ad modos, per
quirun- quos res quælibet ab Ecclesia
tur vel acquiri, vel alienari potest. Non
alienan- agimus hoc loco de modo acquiren-
tur di *Originario*, scilicet occupatione rei,
 quæ nunquam in alterius fuit domi-
 nio, vel a suo domino est derelicta:
 sed potius de modo acquirendi *de-*
rivativo, quo Ecclesia vel acquirit
 jus aut dominium rei, in alterius
 dominio jam existentis; vel trans-
 fert